

Nye samiske utgivelser – nyhetsbrev november 2022

Skjønnlitteratur for barn og ungdom

Hanne-Sofie Suongir: Buorre idja, Sunnás

Småbarnsbok på nordsamisk om den lille humleungen Sunná som liker så godt å fly. Det er leggetid, men Sunná vil ikke sove, hun vil fly ut i den store verden. Men Sunná flyr seg vill. Finner hun veien hjem igjen, til den gode varme senga si? Illustrert av Nina Marie Andersen. ISBN: 978-82-7601-266-8. Idut, 2022. 32 s. Innb.

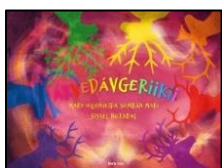
Malin Roca Ahlgren: Linne & Loddi

Barnebok om å redde skogene. Linne er fem år og bor i en skog i Sápmi. En dag når Linne er ute å går med sin mor Aili, hunden Manni og reinen Bocko hører de en merkelig lyd. Det er hakkespetten Loddi som behøver hjelp. De følger fuglen inn i løvskogen og Linne forstår at også Bocko er i fare. For skogen holder på å forsvinne. Hvordan kan Linne hjelpe? Svensk tekst. ISBN: 9789188933867. Kikkuli förlag, 2022. Innb. 32.

June Sommer Strask: Malene ja eatnanvuložat / Malene og de underjordiske

Tospråklig barnebok som handler om et barns frykt for en voksen person. Malene er syv år. Hun bor sammen med mor, stefar og lillebror. I huset ved siden av bor far og bestemor áhkku. Så begynner fæle ting å skje. Far havner i koma. De må flytte. Og stefar forandrer seg, han brøler. En dag rømmer Malene. Midt ute i skogen snubler hun og besvimer. I drømme dukker det opp en koftekledd gammel dame. – Jeg er Málu, sier damen. Malene har hørt fortellinger om Málu. Familiens ulda-jente. Tekst på nordsamisk og norsk. Illustrert av Una Isailovic. ISBN: 978-82-7601-276-7. Idut, 2022. 96 s. Innb.

Mary Ailonieida Sombán Mari: Arvedávgeriikii

Skapelsesberetning om hvordan regnbuen ble til. En midtsommer blir alle fargene, i form av reinsdyr, invitert på fest til Rássegáldu sammen med alle dyrene. Alle koser seg helt til det begynner å regne. Torden og Lyn sammen med den store Gullskyen ankommer festen. Denne natta blir fargene venner og regnbuen skapt. Nordsamisk tekst. Illustrert av Sissel Horndal. ISBN: 978-82-329-0293-4. Davvi girji, 2022. 32 s. Innb.

Kirste Paltto: Gos lea Muzá?

Jenta Bievla får en reinkalv i bursdagsgave når hun fyller 8 år. Den er sort og hun kaller den Muzá. Hun har også en katt – Njávgu. En natt blir hun vekket opp av Njávgu som forteller henne at Muzá og moren er forsvunnet. Sammen med katten og nabogutten Ámmol finner de spor etter et par tennissko og reinsdyrene. De følger etter tyven. De får hjelp fra den magiske reven Suonjarseaibi en del av veien. Nordsamisk tekst. Illustrert av Inga Viktoria Påve. ISBN: 978-82-329-0296-5. Davvi girji, 2022. 75 s. Innb.

Raket Helmsdal: Milja fearánat

Nordsamisk oversettelse av færøyske Raket Helmdals Miljuløtur (2018) som var blant de nominerte til Nordisk råds barne- og ungdomslitteraturpris i 2019. Boka har 12 historier der 12-årige Milja forteller om noen av sine opplevelser de siste 5 årene sammen med bestevennen Jelena. De har kjent hverandre siden de var 7 år gamle. ISBN: 978-82-329-0301-6. Davvi girji, 2022. 142 s. Innb.

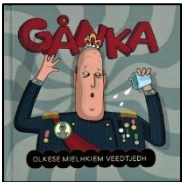
Samuel Gælok: Virok ja Bájská

Boken inneholder to humoristiske fortellinger om de to guttene Virok og Bájská. Virok er stor og sterk som en voksen kar, og snill. Bájská er iderik, skøyeraktig og energisk. De er gode venner og finner på mye rart. Handlingen er lagt til sommer og høst, ved fjorden. Tekst på lulesamisk. Illustrert av Nina Marie Andersen. ISBN: 978-82-7601-275-0. Idut, 2022. 48 s. Innb.

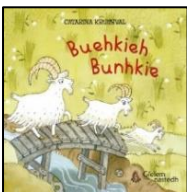
Raket-Iren Ø.-L. Pedersen: Bådådjo buoremus gæjmmár/Bodøs beste gamer

Boka forteller om Niillas og Sunna som begge liker å spille. De bestemmer seg for å delta i en spillekonkurranse på Stormen bibliotek i Bodø en dag i oktober 2019. Og her begynner deres reise, om de virkelig kunne vinne denne konkurransen. Lulesamisk og norsk tekst. ISBN: 978-82-6930-460-2. Nálaga Tjállaga, 2022. 80 s. ill.

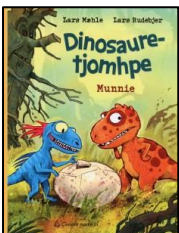
Tora Marie Norberg: Gånka

Norbergs 3 pekebøker om Kongen i sørsamisk oversettelse. Utgivelsen inneholder sørsamisk oversettelse av Kongen som må ut å hente melk (2009), Kongen som gråt av glede (2010) og Kongen som seiler sin egen sjø (2011). En pekebok for de minste. ISBN: 978-82-93402-66-4. Gielem nastedh, 2022. 46 s. Innb.

Catarina Kruusval: Buehkieh Bunhkie

Det klassiske eventyret om Buehkieh Bunhkie («Bukkene Bruse») har blitt etterspurt fra sørsamisk barnehage, og her kommer en søt og leken utgave med bilder av den svenske illustratøren og barnebokforfatteren Catarina Kruusval. Barna kan lære om minst, mellomst, og størst, og trollet er akkurat passe skummelt. ISBN 978-82-93402-69-5. Gielem nastedh, 2022. 14 s. Heftet.

Lars Mæhle: Munnle

Første bok – Egget – i serien om Dinosaurgjengen i sørsamisk oversettelse. Rasmus Rex blir vekket av bestevennen sin, Trym Troodon. Han forteller at egget som mammaen hans har lagt er i ferd med å klekkes. Trym er spent på om det blir en dinosaurlillebror eller en dinosaurlillesøster. Trym og Rasmus tar snarveien gjennom den skumle Sumpskogen for å komme hjem til Trym. På veien møter de mange hindre og noen temmelig nifse dinosaurer. ISBN: 978-82-93402-68-8. Gielem nastedh, 2022. 45 s.

Inga Borg: Pluppen luvnie

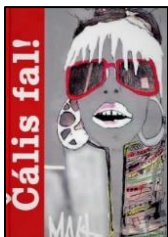
Hemma hos Plupp (1982) i sørsamisk oversettelse. Plupp er en liten, trollaktig skikkelse med blått hår og rødt skjerf som bor i en gamme ved «Blåvattnet» et sted i Nord-Sverige, sammen med lemenet Lämmel og røyskatten Härmelin. Han er usynlig for mennesker og kan snakke med dyr og fugler. I denne boka er det høst og han er opptatt med å samle inn mat for vinteren. ISBN: 978-82-93402-67-1. Gielem nastedh 2022. 23 s. Innb.

Inga Borg: Pluppe jñ gaskejijhbiejje

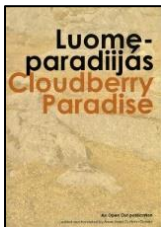
Sørsamisk oversettelse av Plupp och midnattssolen (1982). Etterspørselen etter nye bøker i denne serien bekrefter at Inga Borgs blåhårede fjelltroll er populært lesestoff i samiske familier. I denne boka ser vi det fineste av nord-skandinavisk høyfjellsnatur og Plupps liv sammen med reinflokkene. ISBN: 978-82-93402-63-3. Gielem nastedh, 2022. 23 s. Innb.

Skjønnlitteratur for voksne

Čális fal! – čoakkáldat

Antologi med nordsamiske tekster skrevet av deltakerne i Čális fal! -forfatterutdanningen. Samlingen inneholder dikt, noveller, fortellinger og ordtak. Tekstene har unge voksne /voksne som målgruppe. Prosjektet startet opp i 2015 av Sametinget i samarbeid med Samisk kunstnerråd (SDR) og Samisk forfatterforening/Sámi girjiečálliid searvi (SGS). Čális fal! har vært gjennomført 3 ganger. Prosjektet er nå avsluttet og Sámi allaskuvla har overtatt studiet og innlemmet det i deres studietilbud. Sámi girjiečálliid Searvi, 2022. 207 s. Innb.

Luomeparadiijas/Cloudberry Paradise – An Open Out Publication

Antologi med tekster på nordsamisk og norsk. Ánne Márjá Guttorm Graven var redaktør og oversetter til samisk. Flere av de tekstene er originalskrevet på nordsamisk. Tekstene viser en bredde og variasjon i språklig uttrykk og tema, og er skrevet av etablerte samiske kunstnere så vel som yngre og uetablerte. Open Out with Mondo Books, 2022. 63 s. Heftet.

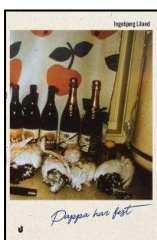
Stemmer fra Sápmi – beretninger fra et stjålet land

Oversettelse til norsk av antologien Inifrån Sápmi – vitnesmål från stulet land (2021). Samene har blitt tvangsflyttet, de har mistet retten til landområdene sine, blitt plassert i internater og utsatt for rasebiologi. Språket deres har blitt fortrent, og de har blitt beskrevet som primitive og eksotiske. Boka består av over tjue tekster om det å bli berøvet sin identitet, vokse opp uten å kunne sitt eget språk, om ikke å bli oppfattet som samisk nok – tekster om å bære på flere kulturelle identiteter, og om undertrykkelse og motstand før og nå. ISBN: 978-82-530-4327-2. Pax, 2022. 190 s. Innb.

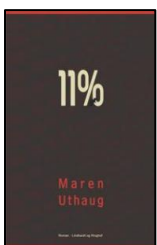
Bágos báhkuj / Sánistat sátnái / Baakoste baakose / Ordagrant

«Ordagrant» er en flerspråklig antologi som presenterer klassisk og dagens samiske litteratur med utgangspunkt i en felles oversettingsdugnad i tillegg til nyoversettelser til de samiske språkene. Tekster på svensk, lulesamisk, nordsamisk, sørsamisk, kemisamisk, enaresamisk, umesamisk, norsk og engelsk. Pär Hansson og Johan Sandberg McGuinne er redaktører. ISBN: 978-91-89099-34-0. Smockadoll förlag, 2022. 223 s. Innb.

Ingebjørg Liland: Pappa har fest

Med et lett satirisk tilsnitt tematiserer samlinga familierelasjoner og samliv. Den kan også leses som en roman da samtlige noveller i samlinga følger den samme familien. Med et sikkert og direkte språk, leverer Liland en perle full av smertepunkter, som også skildrer irritasjoner og misnøyen som så ofte kan oppstå i moderne familiekonstellasjoner. Norsk tekst. ISBN: 978-82-93688-16-7. Utenfor Allfarvei forlag, 1022. 180 s. innb.

Maren Uthaug: 11%

I Uthaugs nyeste roman 11 % har kvinnene tatt over makten og nå finnes det nesten ingen menn igjen i samfunnet. De få som finnes – omtalt som hanner – er oppbevart på et avlssenter på Lolland. Fire kvinners liv blir ufrivillig viklet inn i hverandres. Medea, Wicca, Stille og Eva blir tvunget til å samarbeide da det plutselig dukker opp en gutt ute i det fri. Spørsmålet er om denne inneholder så mye testosteron at han blir en trussel for dem alle? Dansk tekst. ISBN: 978-87-11-99678-2. Lindhardt og Ringhof, 2022. 352 s. Innb.

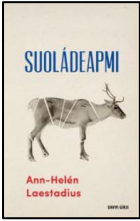
Tina Harnesk: Folk som sår i snö

85-årige Máridja har fått en kreftdiagnose. Men den skal holdes hemmelig. Spesielt viktig er det at hennes mann, Biera, holdes uvitende om diagnosen. Den eneste hun kan betro seg til er Sire i den nye telefonapparatmaskinen som mannen har skaffet seg bakom hennes rygg. Kajs mamma er død uten å ha fortalt sin hemmelighet. Kan Norrbotten gi Kaj en plass å slå rot og kommer Mimmi til å våge å be han om det hun ønsker mest av alt? Svensk tekst. ISBN: 978-91-8031054-3. Bokfabriken, 2022. 324 s. Innb.

Helga West: Mån sovmim badth moehtege vielkebe

Sørsamisk oversettelse av diktsamlinga Gádden muohttaga vielgadin (2018). Diktsamlingas tema er et ekteskap som skildres fra inngåelsen til skilsmissten. «Om tvilen, som ganger en allerede før ekteskapet, om fremmedfølelsen når en gifter seg med en fra en annen kultur. Om tapet av egen identitet, og om å finne den igjen. Og om det vanskelige, når en vet at alt gikk galt.», sier den kjente samiske poeten Inger-Mari Aikio om boken. ISBN: 978-82-8263-425-0. ČálliidLágádus, 2022. 75 s. Innb.

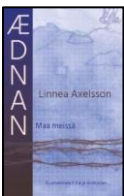
Ann-Helén Laestadius: Suoládeapmi

Nordsamisk oversettelse av Stöld (2021). Ni år gamle Elsa blir vitne til at en mann dreper reinkalven hennes. Hun trues til stillhet og blir smertefullt klar over at hennes opphav vekker et glødende hat. Trusselen forandrer Elsa for alltid og gjennom årene bærer hun med seg et mykt reinøre som en påminnelse. Familien og slekta kjemper for rettferdighet, men i det stille vokser desperasjonen fram. ISBN: 978-82-329-0502-7. Davvi girji, 2022. 440 s. Innb.

Ann-Helén Laestadius: Varkaus

Laestadius' roman Stöld (2021) i finsk oversettelse. Som niåring blir Elsa vitne til at en mann dreper hennes egen reinkalv. Hun trues til taushet og blir smertelig bevisst på at hennes etnisitet vekker et glødende hat. Trusselen forandrer Elsa for alltid og gjennom årene bærer hun med seg et mykt reinøre som en påminnelse. Familien og slekta kjemper for rettferdighet, men i det stille vokser desperasjonen fram. ISBN: 9789515255082. Kustantamo, 2022. 510 s. Innb.

Linnea Axelsson: Ædnan – Maa meissä

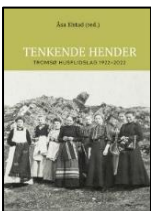
Finsk oversettelse av Ædnan (2018), som er nordsamisk og betyr landet, marken og jorden. Eposet Ædnan forteller om to samiske familier, hvis skjebner speiler samenes nyere historie fra begynnelsen av 1900-tallet til i dag. Bit for bit vokser et følelsesmessig landskap frem, samtidig som familienes liv flettes sammen med Sveriges koloniale politikk. ISBN: 9789526983530. Kioletär Inari. 2022. 773 s.

Faglitteratur

Nils-Aslak Valkeapää: Helsing frå Sameland – politisk pamflet

Ny utgave av debutboka Terveisiä Lapista (1971) ble utgitt i norsk oversettelse i 1979. Valkeapää tar i denne et kraftig oppgjør med Vesten og overgrepene og fordømmene det samiske folket utsettes for, og han kommer med skarp kritikk av politikken storsamfunn og styresmakter førte og fortsatt fører overfor samene. Forfatteren krever samenes rett til å leve på egne vilkår på sitt eget landområde, verne om kulturen men også utvikle og fornye den. ISBN: 978-82-530-4345-6. Pax, 2022. 126 s. Heftet.

Tenkende hender – Tromsø husflidslag 1922-2022

Tromsø husflidslag har 100-årsjubileum og har i den anledning gitt ut boka Tenkende hender. Del en av boka formidler historien til Tromsø husflidslag. Del to av boka inneholder artikler blant annet om den samiske oppstadveven – greneveven og refleksjoner rundt utviklingen av duodjie – det samiske handverket. ISBN: 978-82-8104-519-4. Orkana, 2022. 263 s. Innb.

Anne Oskal Rørslett: Čuolmmat boazodoalus – sápmelaččaid árbevirolaš dieđut/Reindriftenes knuter – samisk tradisjonell kunnskap

Anne Oskal Rørslett har gitt ut 2. opplag av sin bok om reindriftenes knuter om knuter og utstyr til kjørerein. Gitt ut første gang i 2013. Den er basert på tegninger og innsamlet materiale gjort av Ragnvald Graff. Reindriften har gjennom tidene utvikla egne knuter, til hvert sitt formål. Tekst på nordsamisk og norsk. ISBN: 9788230324493. Anne Oskal Rørslett, 2022. 221 s. Innb.

Anders Somby: Spøkelseshistorier fra Sápmi - og andre fortellinger etter Aslak Somby

Anders Somby har gitt ut bok med spøkelseshistorier og andre fortellinger basert på sin fars, Aslak Persen Somby, muntlige fortellinger. Historiene fortalte han tvillingguttene sine, Anders og Per-Ivar Somby, da de var barn på 1970-tallet. De var basert på alt fra eldgamle samiske sagn, til tradisjonelle spøkelseshistorier fra vidda og små artige hverdagshistorier med basis fra noen virkelige hendelser. ISBN: 978-82-8263-504-2. ČálliidLágádus, 2022.

Roald Larsen: Blant gjengangere, småfolk og handspåleggere

Bok nummer 13 i Roald Larsens serie Levende sagntradisjon i Nord-Norge. Hva er galt med maskinen i bowlinghallen? Fortellinga beretter hvordan det på uforklarlig vis stadig blir feil på den. Reparatørene og eierne klør seg i hodet. Les også fortellinger om mannen i Bodø som ikke skjønnte at han var død, den synske jegeren i Narvik, jenta i Tromsø som ble gandet, den urolige hytta i Nordreisa, spådommen som ingen trodde på i Hammerfest, spøkelsene som flyttet tunge gravemaskiner i Lakselv og den beryktede trollmannen i Pasvik. ISBN: 978-82-92742-36-5. Arktisk forlag, 2022. 160 s. Heftet.

Huksendáidda – arkitektuvra Sámis = arkitektur i Sápmi = architecture in Sápmi

Introduksjon og en trespråklig veiviser til fordypning i samisk bygningskultur og arkitektur – på nordsamisk, norsk og engelsk. I Huksendáidda kan du lese om blant annet Girjegumpi, samisk byggeskikk, behandlingen av det samiske i historien om arkitektur i Norge etter andre verdenskrig, hvordan gjenreising og fornorsking gikk hånd i hånd, fenomenet «kjempelávvu» og dessuten få en oversikt over samisk arkitektur på norsk side av Sápmi. Bente Aas Solbakken er redaktør. ISBN: 978-82-8154-147-4. Orkana, 2022. 208 s. Innb.

For mer informasjon om utgivelsene se: <http://samiskbibliotektjeneste.tromsfylke.no>

Dearwuodáguin - Vennlig hilsen

Edel Olsen

Rådgiver Troms og Finnmark fylkesbibliotek - Samisk bibliotektjeneste

Kulturetaten - Troms og Finnmark fylkeskommune fylkeskommune